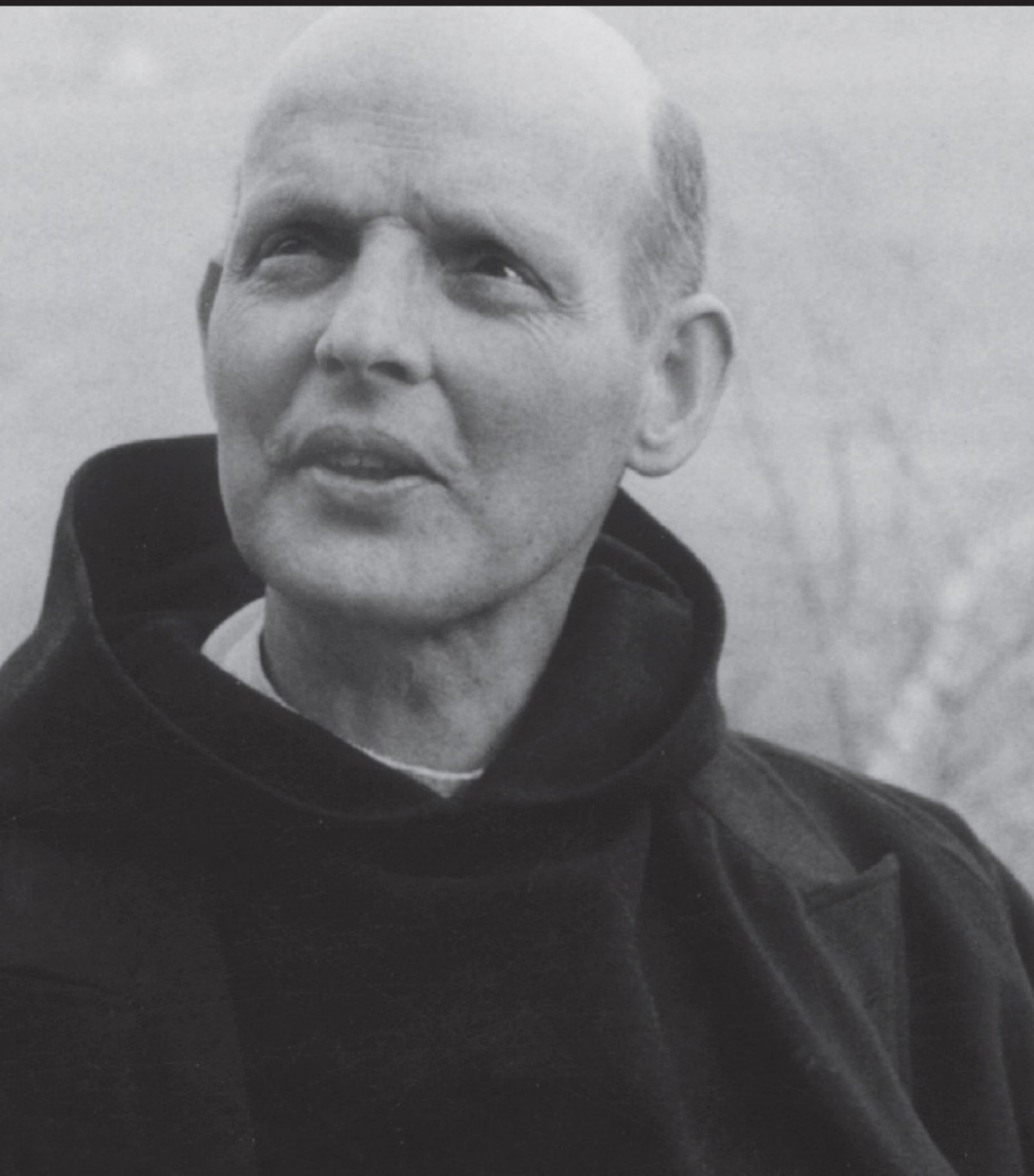

Otec Jeroným
Růst v nadpřirozeném životě

Triáda

Otec Jeroným se narodil 17. července 1907 na ostrově Rhodu. Po smrti matky se ještě jako malý chlapec vrátil s otcem a sourozenci do Švýcarska. Začal chodit do školy v Lausanne, vystudoval gymnázium Saint-Michel ve Fribourgu a později mezinárodní zemědělskou školu v Grangeneuve, kde získal titul zemědělského inženýra. Ve svých dvaceti jedna letech vstoupil do trapistického kláštera Sept-Fons ve střední Francii. Stal se chórovým bratrem. Své slavné sliby složil 6. května 1934 a o dva roky později byl vysvěcen na kněze. V roce 1938 mu byl svěřen úkol sekretáře kláštera, kterým zůstal po celý život. Ve stejné době byl pověřen výukou filosofie. Žádná z těchto činností jej neodvedla od manuální práce. Po dlouhá léta pracoval v klášterním sadu. Své práci rozuměl a dělal ji rád. V roce 1967 ho nemoc načas připoutala na lůžko. Už v roce 1969 se však vrátil ke všem svým zaměstnáním, a především k dlouhým hodinám modlitby v kostele před Nejsvětější svátostí. Otec Jeroným zemřel náhle 29. ledna 1985.

Edice Delfin
Svazek stý padesátý třetí
Triáda

Otec Jeroným
Růst v nadpřirozeném životě

Otec Jeroným

Růst v nadpřirozeném životě

Triáda

Přeložil Oldřich Selucký

© Abbaye de Sept-Fons, 2015

© Nakladatelství Triáda, 2015, 2016

Translation © Oldřich Selucký, 2015

ISBN 978-80-7474-135-7

ISBN (pdf) 978-80-7474-168-5

ISBN (epub) 978-80-7474-169-2

ISBN (mobi) 978-80-7474-170-8

Texty otce Jeronýma vznikaly ve vzrušené době kolem Druhého vatikánského koncilu. S jejich publikováním si tehdy nikdo nelámал hlavu. Kniha *Slova na cestu Starým zákonem* byla připravena ke zveřejnění, aniž o tom otec Jeroným věděl.

Dnes postupně vydáváme všechna jeho díla. Souhlasil by? A pokud ano, které ze svých textů by zvolil? *Růst v nadpřirozeném životě* pravděpodobně ne. Toto pojednání sice podává přesnou a vyváženou nauku o základech duchovního života, otec Jeroným je však považoval za příliš didaktické a zamýšlel je výlučně pro výuku. Teprve postupně nabývaly jeho spisy i kvalit literárních, aniž by ztrácely na přesnosti a stručnosti.

Druhý text otištěný v tomto svazku, *Blaženost, kontemplace a kontemplativní život*, žánrově mezi studijní materiály nepatří. Otec Jeroným tu ve své nauce o životě s Bohem a kontemplativní modlitbě buduje základy pro všechny své pozdější spisy.

Text o „krátkých odmlkách během osobní modlitby“, který svazek uzavírá, je malým klenotem z mistrovy dílny.

Otec M.-Mikuláš,
8. prosince 2012

Růst v nadpřirozeném životě

Jakýsi člověk se obrátil na svého zpovědníka s otázkou: „Otče, jak mohu získat teologální ctnosti a pečovat o jejich růst? Mám pocit, jako bych je vůbec neměl, nebo je alespoň neměl dostatečně rozvinuté. Můžete mi poradit, co mám dělat?“ Kněz málem vybuchl: „Co je to za otázku? Copak nevíte, že vám byly všechny teologální ctnosti dány při křtu? Přijal jste je spolu s křestní milostí. Proč byste chtěl získávat něco, co už máte? A jejich růst? O ten se také starat nemusíte, protože teologální ctnosti jsou nadpřirozený dar. Nehleďte problémy tam, kde nejsou, a pusťte takové otázky z hlavy.“

Na první pohled se může zdát, že kněz věřícího dostatečně poučil. Je přece známá pravda, že teologální ctnosti dostáváme darem, a to v okamžiku křtu; že získat je není naším úkolem a že jejich růst je nám rovněž darován. Věřícího, který touží po intenzivním duchovním životě, však taková odpověď nemůže uspokojit. Brzy se v něm musí probudit pocit, že v jeho duši bylo něco živého zadušeno.

Je tomu skutečně tak, že v duchovním životě nehraje naše osobní úsilí žádnou roli? Nejde jen o teologální a další vlité ctnosti, nýbrž také o posvěcující milost, kontemplativní modlitbu, porozumění mešní oběti, úctu k Eucharistii... Všechny tyto prvky duchovního života jsou totiž vlité, Bůh nám je nějakým způsobem daroval. Znamená to, že pro jejich růst nemůžeme my sami nic vykonat?

Abychom naší výchozí otázce lépe porozuměli, položme si ji jinak. Duše, která usiluje o vnitřní život, touží po stále hlubším spojení s Bohem. Jsou teologální ctnosti nástroji tohoto spojení? Jestliže ano, jak máme tyto nástroje používat, abychom se Bohu více přiblížili?

Co jsou vlité ctnosti a jiné vlité dary?

Začněme několika pojmy, jež lze vymezit jakožto pojmy architektury lidství.

Jsem živá bytost, což znamená, že jsem konstituován svým „já“, jež v průběhu času a dějů, jimiž prochází, zůstává stále týmž. Tato trvalá základna se nazývá podstata.

Tomuto „já“, této podstatě, náleží schopnost jednat a nej-různější aktivity, které přirozeně vyvíjí, směřují všechny k jednomu cíli, jímž je rozvoj mé osoby. Podstata nahlížená z tohoto zvláštního hlediska, totiž jako princip aktivity a vývo-jové dynamiky, se nazývá přirozenost.

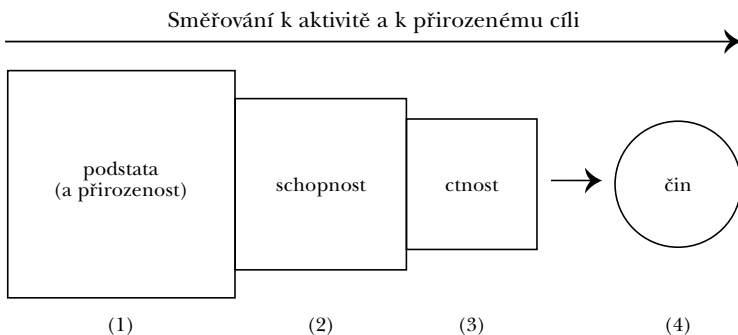
Aby mohla jednat, je podstata (či přirozenost) vybavena ná-stroji, kterým říkáme schopnosti. Existuje několik smyslových schopností a dvě schopnosti duchovní: inteligence a vůle.

Každá schopnost, ale především inteligence a vůle, má před sebou prostor pro širokou a rozptýlenou aktivitu. Od-tud plyne potřeba jistých dodatečných kvalit, jež dotvářejí schopnosti tím, že je usměrní a posílí a jejich působení tudíž zúží a přesněji zacílí. Tyto kvality nazýváme ctnosti (používá se i latinský termín „habitus“, který je vhodné si zapamatovat pro jeho častý výskyt v knihách o duchovním životě). Ilustruj-me si tyto pojmy na příkladu. Mé prsty jsou vybaveny svaly, které jim umožňují vyvíjet nej-různější činnosti. V této nezací-lené schopnosti se trpělivou prací vytvoří ctnost neboli „ha-bitus“ jistého zvláštního pohybu prstů po klaviatuře varhan, který postupem času vykonávám s čím dál větší lehkostí. A právě tato lehkost, jež se stává trvalou vlastností dané schopnosti, se nazývá ctnost či „habitus“.

Z toho můžeme vycházet při popisu struktury lidské osoby. V prostoru mezi mým „já“ a činem, který konávám, se setkáváme se čtyřmi prvky:

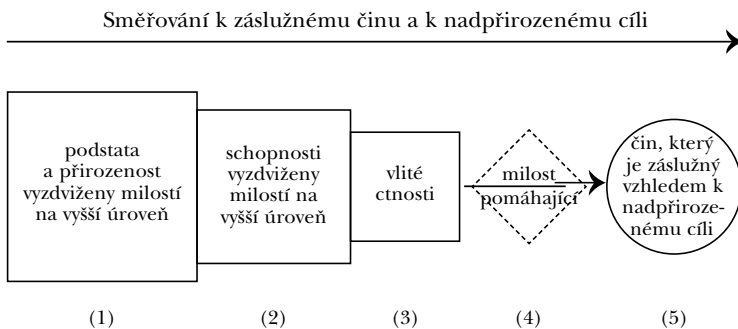
- 1) podstata (a přirozenost – ta však je jen jedním, totiž dynamickým aspektem podstaty);
- 2) schopnost;
- 3) jedna nebo více ctností;
- 4) sám čin jakožto vyvrcholení zacílené dynamiky.

Tuto strukturu jednoduchým způsobem zobrazuje následující schéma:

Předchozí rozbor se týká člověka a jeho přirozeného cíle. Člověk však existuje pro cíl nadpřirozený: vidět Boha a milovat ho v nebi. Naše podstata ale nebyla vytvořena pro tento cíl, který před nás postavila teprve nekonečná Boží dobrota. Je pravda, že naše podstata je schopná jednat, svou aktivitou se rozvíjet a dosahovat cíle. Není však v jejích mož-

nostech dosáhnout cíle nadpřirozeného. Právě proto nekonečně dobrotivý Bůh pozvedá naši podstatu na vyšší úroveň, v prvé řadě podstatu jako takovou, a poté i celou její dynamickou dimenzi směřující k aktivitě a k cíli. To je tajemství milosti. Protože struktura našeho „já“ zůstává stejná, jsou na vyšší úroveň vyzdviženy všechny její součásti: podstata a přirozenost, schopnosti, aktivity; budeme mít dokonce i zcela nové ctnosti. V takové situaci mne pak mé aktivity a jejich rozvoj mohou skutečně vést k nadpřirozenému cíli. Podívejme se znovu na naše schéma, jehož každé součásti se dostalo nové důstojnosti:

Habituaální posvěcující milost trvale proniká třemi prvými prvky, totiž podstatou, schopnostmi (jež jsou jistými nástroji podstaty) a ctnostmi. V podstatě (či přirozenosti) vytváří stav milosti, ve schopnostech je jejím dílem zrod ctností. Habituaální milost je vlita, to znamená v hotové podobě darována

Bohem. Zcela stejným způsobem jsou spolu s milostí darovány i nové ctnosti. Tyto ctnosti utvářejí schopnosti tak, aby se snadněji a lépe podřizovaly příkazům božského zákona a nechaly se přitáhnout naším nejvyšším Dobrem.

Na rozdíl od milosti posvěcující působí milost pomáhající přechodně a pomáhá duši ve chvíli, kdy koná ctnostný čin. Pomáhající milost přichází na pomoc buď činnosti vlitých ctností, nebo působení darů Ducha svatého. Existují dva druhy pomáhajících milostí. První pomáhají těm ctnostem a darům, které sídlí v inteligenci; hovoříme o osvětlení či inspiraci. Druhé mají charakter popudů nebo impulsů a probouzejí k aktivitě ctnosti a dary, které mají sídlo ve vůli.

Pomáhající milosti mohou kromě toho mít dva různé stupně intenzity. Pochopit rozdíl mezi nimi nám pomůže přirovnání. Představme si motorový člun, který pluje proti proudu řeky a čas od času si musí překonávat peřeje. Na klidné vodě stačí, když si motor jen pobrukuje. Proti síle peřejí však pracuje na plné obrátky. V klidných vodách pak člun zase pluje jako dřív. Tak je tomu i s milostí pomáhající: buď jen napomáhá našemu obvyklému ctnostnému jednání (to je milost spolupůsobící), nebo nám dá mnohem intenzivnější impuls, který náš život s Bohem pozvedne na vyšší rovinu (to je milost působící). Jako příklad uvedme člověka, který má ve zvyku sledovat mši s misálem v ruce. Milost spolupůsobící mu pokaždé znovu pomáhá, aby nepolevil ve svém úsilí a zůstal pozorný a věrný. Jednoho dne však hlouběji pronikne do tajemství eucharistické oběti, pocítí k ní větší lásku – a pokročí v ctnosti nábožnosti. To je dílo milosti působící.